

**Комунальний вищий навчальний заклад
«Харківська академія неперервної освіти»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
№ 4 від 23.10.2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
№ 69 від 23.10.2024

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

***підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти,
які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України»
в закладах освіти Харківської області***

Цільова група: вчителі/викладачі навчального предмета «Захист України».

Укладачі: Лузан Л.О., проректор з навчальної роботи, професор кафедри освітнього менеджменту та виховання, кандидат педагогічних наук, Волкова І.В., старший викладач кафедри

Форма підвищення кваліфікації: очно-дистанційна.

Обсяг підвищення кваліфікації: базовий курс навчання
150 годин (5 кредитів ЄКТС).

Мета програми: професійний розвиток педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України», через удосконалення раніше набутих та набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 р. № 1023 «Питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) у 2023 році» зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1374, «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) для забезпечення викладання навчального предмета "Захист України"».

Основні завдання:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей вчителів/викладачів навчального предмета «Захист України»;
- поглибити і розширити професійні знання та вміння з теорії і практики навчання, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу;
- актуалізувати та поглибити знання щодо сучасного стану воєнної справи, включаючи сучасні принципи військового управління та планування, військові технології, інформаційну війну тощо;
- поглибити і розширити теоретичні знання та практичні вміння із фахових

і психолого-педагогічних дисциплін;

- активізувати розвиток значущих професійних якостей та умінь педагогічних працівників закладів освіти для здійснення професійної діяльності;
- удосконалити вміння, спрямовані на забезпечення захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України;
- актуалізувати та поглибити знання щодо суспільно-державних (національних) цінностей України, особливостей формування оборонної свідомості та заходів, спрямованих на утвердження української національної та громадянської ідентичності.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність: освітню програму з підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України» в закладах освіти Харківської області розроблено відповідно до законів України законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», «Про основи національного спротиву», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про оборону України»; постанов Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1443 «Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву», від 21.08.2019 року № 800, «Про Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», від 19 вересня 2023 р. № 1023 «Питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) у 2023 році» зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1374 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) для забезпечення викладання навчального предмета «Захист України», від 25.07.2024 № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти»; Стратегії воєнної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25 березня 2021 року №121/2021, Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженої Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019; наказів Міністерства освіти і науки: від 16.08.2024 № 1151 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечують викладання навчального предмета «Захист України», від 01.07.2024 №940 «Про реалізацію інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Теоретико-методичні засади викладання навчального предмета / інтегрованого курсу «Захист України» у серпні 2024-серпні 2026 років», від 08.08.2024 р. № 1116 «Про надання грифа "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України"» модельній навчальній програмі «Захист України. Інтегрований курс» для закладів, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність закладів освіти.

Зміст Програми, зокрема цілісний і системний добір модулів і тем, враховує особливості професійної діяльності вчителів/викладачів навчального предмета

«Захист України» і визначається: вимогами суспільства щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми та професійними стандартами.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

A2. Предметно-методична - здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти; добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; формувати ціннісні ставлення в учнів.

A3. Інформаційно-цифрова – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Б.1. Психологічна – здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та Інші індивідуальні особливості учнів; здатності використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; здатність формувати мотивацію учнів.

Б.2. Емоційно-етична – здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма суб'єктами освітнього процесу; здатності усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у сучасному глобалізованому світі.

В1. Інклюзивна – здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей.

В2. Здоров'язбережувальна – здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

Г2. Організаційна – здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

– для очного навчання: мультимедійний проектор; ноутбук, фліпчарт, персональні комп'ютери, навчальні матеріали, інтерактивна дошка, сучасне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення для інтерактивної дошки; швидкісний інтернет-канал для використання під час занять відповідних онлайн-ресурсів;

– для дистанційного навчання: комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій;

для практичної частини програми: обладнання з переліку, затвердженого наказом МОН України від 10.05.2024 № 659 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для забезпечення викладання предмета «Захист України» закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тематика занять	Теорія	Практ	Кільк. годин
	Блок 1. Загально-педагогічна підготовка	10	10	20
1.1	Нова українська школа: принципи та засади	2	2	4
1.2	Державний стандарт профільної середньої освіти та модельна навчальна програма	2	2	4
1.3	Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі	2	2	4
1.4	Психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу Нової української школи.	2	2	4
1.5	Особливості впровадження інклюзивного навчання та системний психолого- педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами	2	2	4
	Блок 2. Методична підготовка	9	9	18
2.1	Оновлена методика викладання тем навчального предмета «Захист України»	2	2	4
2.2	Місце прикладної фізичної підготовки в оновленій модельній навчальній програмі «Захист України. Інтегрований курс» в рамках оновлених методик викладання предмету	1	1	2
2.3	Методологія підготовки і проведення уроків предмета «Захист України»	1	1	2
2.4	Урок навчального предмета «Захист України» в дистанційному форматі	1	1	2
2.5	Інтегрований урок «Захист України та інформаційна безпека: боротьба на цифровому фронті»	1	1	2
2.6	Особливості педагогічної роботи з учнями підліткового віку	2	2	4
2.7	Створення навчальної програми. Роль вчителя/викладача навчального предмета «Захист України»	1	1	2
	Блок 3. Фахова підготовка			
3.1	Основи національної безпеки України та оборони. Роль в обороні України.	5	5	10
3.1. 1	Взаємодія між громадянами і державою у захисті країни. Гра «Дві держави»	1	1	2
3.1. 2	Територіальна цілісність держави. Національний спротив. Військова еліта України.	1	1	2
3.1. 3	Обов'язки громадян та громадянок перед державою. Практична робота «Демократія VS Авторитаризм».	1	1	2
3.1. 4	Способи реалізувати свій талант в обороні України. Громадський активізм в умовах воєнного часу. Волонтерський рух.	1	1	2
3.1. 5	Основні положення міжнародного гуманітарного права	1	1	2
3.2	Основи управління та планування	4	4	8
3.2. 1	Основи управління та планування	1	1	2
3.2. 2	Аналіз проведених дій в контексті підходів до військового управління та планування) в гуманітарному праві (AAR)	1	1	2
3.2. 3	Впровадження стандартів НАТО у Збройних Силах України: шлях до сумісності та підвищення обороноздатності	1	1	2
3.2.	Поняття, цілі та завдання розвідки на основі відкритих	1	1	2

4	джерел (OSINT).			
3.3	Інформаційна війна	4	4	8
3.3.1	Поняття інформаційної безпеки України. Інформаційна війна: методи та складові	1	1	2
3.3.2	Кібербезпека в умовах інформаційної війни. Кібергігієна. Культура безпеки в інтернеті	1	1	2
3.3.3	Інформаційна безпека як складова інформаційно-цифрової компетентності вчителя навчального предмета «Захист України»	1	1	2
3.3.4	Мова медіа як засіб руйнації ідеологічних впливів молоді під час маніпулювання цінностями	1	1	2
3.4	Домедична допомога в умовах бою	4	16	20
3.4.1	Поняття, завдання та основи домедичної допомоги в умовах бойових дій. Ознайомлення з протоколами ТССС. Пояснення основних принципів та процедур тимчасового стабілізування стану поранених.	4		4
3.4.2	Відпрацювання практичних навичок за протоколами ТССС та застосування алгоритму MARCH		16	16
3.5	Військові технології та їх розвиток	6	14	20
3.5.1	Безпілотні (роботизовані) системи. Основи безпілотних систем, їх типи, характеристики та принципи роботи. Огляд різних типів та застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА) у військових операціях	2	2	4
3.5.2	Радіoeлектронна боротьба. Методи та технічні засоби радіoeлектронної боротьби	1	1	2
3.5.3	Аналіз військових систем РЕР та РЕБ	2	2	4
3.5.4	Військові інформаційні системи та платформи. Огляд різних військових інформаційних систем та платформ для забезпечення ведення військових операцій та обміну інформацією.	1	1	2
3.5.5	Практичні заняття на базі КУ «Обласний центр підготовки населення до національного спротиву» Харківської обласної ради		8	8
3.6	Озброєння та військова техніка. Стрілецька підготовка	3	11	14
3.6.1	Призначення, види та типи озброєння. Огляд основних типів військової техніки та їхніх функціональних характеристик	2	2	4
3.6.2	Бойового стресу та екстремальних ситуацій. Фізіологія бойового стресу	1	1	2
3.6.3	Практичні заняття на базі КУ «Обласний центр підготовки населення до національного спротиву» Харківської обласної ради		8	8
3.7	Основи дій , комунікації та взаємодії в бою	2	6	8
3.7.1	Основи тактики та види бою. Розгляд основних принципів тактики військових дій. Вивчення різних видів бойових дій. Передача інформації в бойових умовах.	2	2	4
3.7.2	Практичні заняття на базі КУ «Обласний центр підготовки населення до національного спротиву» Харківської обласної ради		4	4
3.8	Орієнтування на місцевості та інженерна фортифікація	2	6	8
3.8.1	Орієнтування на місцевості Огляд місцевості та її елементів. Вивчення основних видів місцевості та їх тактичних властивостей. Інженерна фортифікація	2	2	4

3.8. 2	Практичні заняття на базі КУ «Обласний центр підготовки населення до національного спротиву» Харківської обласної ради.		4	4
3.9	Цивільне населення в кризових умовах	2	6	8
3.9. 1	Алгоритми дій цивільного населення в кризових умовах	2	2	4
3.9. 2	Практичні заняття на базі КУ «Обласний центр підготовки населення до національного спротиву» Харківської обласної ради		4	4
	Блок 4. Діагностико-аналітичний	4	4	8
4.1	Організаційно-настановне заняття	2		2
4.2	Вхідне тестування		2	2
4.3	Рефлексія «Роль вчителя/викладача навчального предмета «Захист України» в реалізації модельної навчальної програми»		2	2
4.4	Вихідне тестування	2		2
		55	95	150

Рекомендовані джерела

1. Конституція України URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про освіту». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Закон України “Про військовий обов'язок і військову службу” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
5. Закон України “Про оборону України” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
6. Закон України “Про національну безпеку України” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
7. Закон України “Про основи національного спротиву” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>
8. Закон України “Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1443 “Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву” (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1399 від 16.12.2022) URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1443-2021-%D0%BF#Text>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322 “Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках” URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
12. Державний стандарт базової середньої освіти. URL:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standard-bazovoyi-serednoyi-osviti>
13. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
14. Державний стандарт профільної середньої освіти
15. Модельна навчальна програма курсу “Захист України”
16. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів
17. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.-метод. посіб./А. А. Колупасєва, О. М. Таранченко. Харків: Видавництво “Ранок”, 2019. 304 с.
18. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності [Електронний ресурс] : затверджено наказом МОН України від 10 грудня 2021 р. № 1340 / Міністерство освіти і науки України // Міністерство освіти і науки України : [сайт]. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/61b/6fc/314/61b6fc314f312791981409.pdf>

19. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" [Електронний ресурс].

20. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / О. Войтенко, М.Слігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за загальною редакцією радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого.

– Київ, УГ СПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. – 268 с.

21. Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни. Посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / ГО "GoGlobal", Центр "Розвиток КСВ2, експертна платформа Career Hub у рамках програми "Мріємо та діємо". URL :

<https://globaloffice.org.ua/wp-content/uploads/2023/02/Koli-svit-na-mezhi-zmin-strategiyi-adaptatsiyi.pdf>

22. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ "Агентство "Україна", 2019. С. 300.

23. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.

24. Фідкевич О. НУШ. Теорія і практика формувального оцінювання у 1-2 класах : навчально-методичний посібник / О. Фідкевич, Н. Бакуліна. – К. : Генеза, 2020. – 63 с.

25. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник "Сучасні технології освітнього процесу": навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2019. – 224 с. https://mtep.co.ua/user-files/stopnteraktivniy_n_p.pdf

26. Наказ МОН України від 13.12.21 № 1357 "Про затвердження типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів предмета "Захист України" закладів освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1686-21#Text>

27. Кучерявий О. Г. [Професійний і особистісний розвиток сучасного вчителя](#) : монографія / О. Г. Кучерявий. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. — 329 с.

28. Військове лідерство: компетентність, впевненість, гнучкість. Універсальний навчальний посібник для рейнджерів. — Київ: Вид. «КНТ», 2023. — 280 с.

29. Шанюк О.В. Романенко С.Е. Основи військового управління (у т.ч. штабні процедури НАТО): конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2021. 77 с.

30. Нестеренко Г. Інформаційна безпека: курс лекцій. Київ: НАУ, 2022. 102 с.

31. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. для студ. спец. 6.170103 "Управління інформаційною безпекою", 125 "Кібербезпека"/ В.І. Гур'єв, Д.Б. Мехед, Ю.М. Ткач, І.В. Фірсова. – Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2018. – 166 с.

32. Інформаційна безпека. Підручник / В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська та ін.; під ред. В. В. Остроухова – К.: Видавництво Ліра-К, 2021. – 412 с.

33. Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

34. Інформаційні війни : підручник / І. В. Гамова. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 184 с.

35. Основи кібербезпеки та кібероборони: підручник / Ю.Г. Даник, П.П. Воробієнко, В.М. Чернега. – [Видання друге, перероб. та доп.]. – Одеса.: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2019. – 320 с.

36. Головін, Ю. О. Основи теорії радіозв'язку: теоретичні основи та практичні аспекти: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Спеціальні телекомунікаційні системи» спеціальності 172 Електронні комунікації та радіотехніка / Ю. О. Головін, Д. І. Могилевич ; КПІ ім. Ігоря Сікорського
37. Основи зв'язку та радіоелектронна боротьба як вид бойового забезпечення : навчальний посібник / Д. В. Зайцев, А. О. Яфонкін, В. В. Ярема ; Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2021. – 280 с.
38. БПЛА. Навчальна програма для інструкторів та пілотів. — Київ: “Центр учбової літератури”, 2023. — 74 с.
39. Бахчеван Є.Ф., Ніколаєв О.Т., Конєв О.Ю.: Пам'ятка щодо використання та застосування вогнепальної зброї. – Одеса. ОДУВС, 2022. – 32-70 с.
40. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М. М. Удянський, І. О. Толкунов, О. О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 147 с.
41. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : підручник / В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 372 с
42. Ульянов К. Броньований розум. Бойовий стрес та психологія екстремальних ситуацій : Практ. посіб. Київ : БізнесЛогіка, 2024. 304 с.
43. Підвищення ефективності заходів маскування військ та об'єктів. Методичні рекомендації військам (силам) Збройних Сил України. — Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2024. — 134 с.
44. Основи інженерної підготовки, тактичного маскування та радіаційного, хімічного, біологічного захисту в артилерійських підрозділах : підручник / П. Є. Трофименко, Г. В. Сорокоумов, Л. С. Демидко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 266 с. (Розділ 4 Маскування та захист артилерійських підрозділів, с. 93-105)
45. Організація військового зв'язку: навчальний посібник / В. Г. Шолудько, М. Ю. Єсаулов, О. В. Вакуленко, Т. Г. Гурський, М. М. Фомін. — Київ: Вид. дім “СКІФ”, 2023. — 280 с.
46. Подолання (маркування) інженерних загороджень. Настанова.— Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2024. — 204 с.
47. Дяков С. І., Колос О. Л., Варствівський А. А. Фортифікація та маскування. КНТ, 2023. 146 с.
48. Довідник з основних понять військової топографії : Довідник. Сварог, 2022. 110 с.
49. Шмаль С. Г. Довідник з військової топографії : Довідник. 2024. 118 с.
50. Міни як вони є: довідник по мінній безпеці /Укладачі: Щегельський М.М., Щегельський М.М., Овадовський Д. В. -К.: Талком, 2023. -88 с.
51. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
52. Зброя масового ураження та захист від неї. Навчальний посібник. / Б. П. Теплоухов. — Київ: Вид. дім “СКІФ”, 2023. — 101 с.
53. Виживання. Довідковий матеріал для проведення занять в Збройних силах України. Методичні рекомендації. — Київ: “Центр учбової літератури”, 2023. — 88 с.

Електронні ресурси

1. Курс “Застосування технологій в умовах війни” створено в межах проекту “Victory Drones” за сприяння Центру підтримки аеророзвідки UAV101 URL: https://prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+UAV101+2022_T2/home e (курс закритий для загального доступу, для отримання доступу потрібно писати на пошту

muro.verde@dignitas.fund)

2. Інженер БПЛА. Базовий курс. Цикл відеолекцій на такі теми: класифікація дронів, будова дрона, поломки/ремонт, а також теорія - основи аеродинаміки, метеорології тощо. Детальніше тут:

https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+UAV_EB101+2023_T3

3. Інженерний курс “Народний FPV”. Присвячений збірці 7-дюймового FPV дрона (базова будова, підбір інструментів, комплектуючих, пайка, збірка тощо). Детальніше тут:

https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+FPV101+2024_T1

4. Додати посилання “Відпрацювання алгоритмів надання допомоги за допомогою онлайн симуляторів” URL.: <https://www.lifesaversim.com/ua/home-ua/>

5. Сайт Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні. URL.: <http://ua.icrc.org/>

6. Курс “Історія українського громадянського суспільства ” URL: <https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:eef+EEF-044+Jan2024/about>

7. Курс “Єдина Україна: становлення національної ідентичності” URL: <https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:eef+EEF-046+Nov2023/about>

8. Академія стійкості. Онлайн ресурс у підтримку плекання стресостійкості. URL: <https://resilience.k-s.org.ua/>

9. Психологічна допомога під час війни. URL: https://kmopsy.blogspot.com/p/blog-page_65.html

10. Література для педагогічних працівників, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами (Інститут модернізації змісту освіти). URL: <https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodichn-posbniki/dlya-pedagogchnikh-pratsvnikov-yak-pratsyuyut-z-uchnyami-z-osoblivimi-osvtnmi-potrebami/>

11. Формувальне оцінювання: означення, техніки і інструменти [Електронний ресурс] : [блог]: україн. версія. <https://formativeasua.blogspot.com>.
12. Троян І. Міфи про Героїв Небесної Сотні та Революцію Гідності: як росія намагається знецінити події на Майдані та як про це розповідати учням. Нова українська школа. URL: <https://nus.org.ua/articles/mify-pro-geroyiv-nebesnoyi-sotni-ta-revolutsiyu-gidnosti-yak-r-osiya-namagayetsya-znetsinyty-podiyi-na-majdani-ta-yak-pro-tse-rozpovidaty-uchnyam/>.
13. Позднякова Є. Шість міфів про Революцію Гідності, які поширюють в окупації. Реальна газета. URL: <https://realgazeta.com.ua/strong-shist-mifiv-pro-revoliutsiiu-hidnosti-iaki-poshyriuiut-v-okupatsii-strong/>.
14. Курс “Демократія vs Авторитаризм”, Майбутні URL: <https://maibutni.com.ua/democracyvsauthoritarianism/>.
15. Процес прийняття рішень під час бойових дій : Довідк. вид. Київ : Міжнар. Ком. Червон. Хреста, 2018. 68 с. URL: <https://www.mil.gov.ua/content/books/process0808.pdf>.
16. Організаційна структура ЗС України. Ukrainian Military Pages. URL: https://www.ukrmilitary.com/p/armed-forces-of-ukraine.html#google_vignette.
17. Гбур З. В. Використання штучного інтелекту в інформаційній безпеці України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 1. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2601>
18. Розробка та програмна реалізація методики цифрової розвідки на основі відкритих джерел. Всеукраїнський конкурс на кращу студентську наукову роботу 2020/2021 навчального року. 2021. С. 36. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/12564/rozvidka.pdf>
19. Посольство Великої Британії в Україні, Ін-т інноваційного врядування. Посібник для творців контенту для виявлення та протидії російській пропаганді в новітніх технологіях : Посібник. 2024. 34 с. URL: https://ai.instingov.org/assets/guide/AI-Guide_uk.pdf.
20. Курс “Перша домедична допомога в умовах війни”, Prometheus URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+FAW+2022_T2
21. Медична допомога в тактичних умовах. Гіпотермія. TCCC для військових. URL: <https://tccc.org.ua/guide/tfc-hypothermia>.
22. Управління з питань цивільного захисту ОДА,. Перелік лікарських засобів, які повинні бути у складі аптечки для надання домедичної допомоги. URL: <https://www.if.gov.ua/news/perelik-likarskih-zasobiv-yaki-povinni-buti-u-skladi-aptechki-dlya-nadannya-domedichnoyi-dopomogi>.
23. Міжнародний центр тактичної медицини, категорія матеріалів: Тактична медицина URL: <https://ictm.org.ua/category/tacmed/>
24. Теорія і практика застосування безпілотних літальних апаратів (дронів) : Брошура. ТрО G7, 2022. 127 с. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/03/Теорія_і_практика_застосування_БПЛА_ua_dynamics_brochure_.pdf.
25. Військова платформа Delta: що відомо про систему управління ЗСУ, Портал “Слово і діло” URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/08/09/infografika/bezpeka/vijskova-platforma-delta-vidomopro-systemu-upravlinnya-zsu>
26. Довідник з озброєння і військової техніки, Ukrainian Military Pages, 2022 р. URL: <https://www.ukrmilitary.com/p/weapons-and-military-equipment.html>
27. Центр нац. спротиву. Ручні осколкові гранати. Центр національного спротиву. URL: <https://sprotyv.mod.gov.ua/ruchni-oskolkovi-granaty/>.
28. Михайлишин У. Б., Шмідзен І. Ю. Методи психічної саморегуляції особистості // The XXIII International Scientific and Practical Conference «Theoretical and

science bases of actual tasks», June 14 – 17, 2022, Lisbon, Portugal. – P. 548–550. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/42402>

29. Серета І., Карсканова С. Техніки саморегуляції як психологічний ресурс особистості в кризових умовах. *Věda a perspektivy*. 2023. № 2 (21). С. 281–289. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2\(21\)-281-289](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2(21)-281-289).

30. Змістовий модуль 1. „Підготовка солдата до різних видів бою”. Заняття 5. „Способи та прийоми пересування особового складу на полі бою”. С. 1–20. URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-viiskovoi-pidhotovky/distant-content/pervinna/Zanytie_1_5.pdf.

31. ТрО Г7. Способи пересування й ведення бою у складі бойових груп. ТрО Г7. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/sposobi-peresuvannya-j-vedennya-boyu-u-skladi-bojovix-grup>.

32. ТрО Г7. Ведення охоронних, оборонних та патрульних дій у складі відділення (взводу). ТрО Г7. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/oxorona-ta-oborona-vazhlivix-obyektiv-i-komunikacij-v-riznix-umovax-obstanovki-v-skladi-viddilennya-vzvodu-vedennya-oxoronnix-oboronnix-ta-patrulnix-dij>.

33. Курс “База: Сучасна військова підготовка”, Prometheus, URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GMT101+2022_T3

34. ТрО Г7. Подолання інженерних загороджень. ТрО Г7. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/podolannya-inzhenernix-zagorodzen>.

35. Тема № 14. “Подолання смуги перешкод”. Методична розробка для проведення практичних занять із навчальної дисципліни “Спеціальна фізична підготовка” з курсантами Національної академії внутрішніх справ / уклад.: О. В. Кузенков, О. В. Тихий. Київ, 2019. С. 1–25. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/sfp/2020/spf_tema_14.pdf.

36. Кременчуцький медичний коледж. Пам’ятка правила поведінки з вибухонебезпечними предметами. Кременчуцький медичний коледж. URL: <https://k-m-k.com.ua/wp-content/uploads/2018/06/Pamyatka.pdf>.

37. Шевченко В. Найпростіші правила з мінної безпеки для цивільних та щойно мобілізованих. Армія Inform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/11/18/najprostishi-pravyla-z-minnoyi-bezpeky-dlya-chyvylnyh-ta-shhojno-mobilizovanyh/>.

38. Мінна безпека. Dovidka.info. URL: <https://dovidka.info/yak-povodytys-v-umovah-zagrozy-zaminuvannya/>.

39. Дії населення під час проведення евакуації. Офіційний веб-сайт Закарпатської обласної військової адміністрації. URL: <https://carpathia.gov.ua/civilnij-zahist/dii-u-nadzvychnykh-sytuatsiakh-pryrodnoho-ta-tekhnicheskoho-kharakteru/dii-pid-chas-provedennia-evakuatsii>.

40. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/abetka-bezpeki/diyi-naselennya-v-umovax-nadzvychnykh-situacii-voennogo-kharakteru>.

41. Дії в разі терористичного акту, перестрілки, захоплення транспорту. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/abetka-bezpeki-1/nebezpeki-socialnogo-kharakteru/diyi-v-razi-teroristichnogo-aktu-perestrilki-zaxoplennya-transportu>.